

Το φετινό καλοκαίρι συμπληρώνονται 50 χρόνια από τον Ιούλιο του 1974, όταν η ηγεσία της χούντας αποχωρούσε ηττημένη πολιτικά και ηθικά. Η προδικτατορική πολιτική ελίτ της χώρας, υπό την καθοδήγηση του Κ. Καραμανλή, επέστρεψε στην εξουσία, έχοντας να αντιμετωπίσει πολύ σημαντικές προκλήσεις και καθήκοντα: να αναλάβει την πολιτική εξουσία και να σχηματίσει κυβέρνηση ύστερα από επτά χρόνια στρατιωτικής δικτατορίας και ενώ η κυπριακή τραγωδία βρισκόταν σε εξέλιξη. Και επίσης, να διασφαλίσει τη μετάβαση στη δημοκρατία αλλά και τη σταθεροποίηση του δημοκρατικού πολιτεύματος, σε ένα περιβάλλον πολιτικά ασταθές.

Η πολιτική ζωή της χώρας ξεκίνησε έτσι εκ νέου, με αφετηρία την πτώση του δικτατορικού καθεστώτος, το οποίο χρησίμευσε ως παράδειγμα προς αποφυγή, διαμορφώνοντας με αυτό τον τρόπο τη συμπεριφορά των πολιτικών ελίτ, αλλά και της κοινωνίας. Για τις ελίτ ιδιαίτερα το δίδαγμα ήταν η προσήλωση στους δημοκρατικούς θεσμούς και η αποφυγή της όξυνσης του πολιτικού κλίματος, τουλάχιστον τα πρώτα χρόνια ώστε να αποφευχθεί, μια καινούργια εκτροπή.

Η μετάβαση στη Δημοκρατία, η οποία υπήρξε σύντομη και επιτυχημένη, εγκαινίασε μια ιστορική περίοδο η οποία διήρκεσε πολύ περισσότερο και διαμόρφωσε τους όρους της πολιτικής αντιπαράθεσης, αλλά και της κοινωνικής εξέλιξης τουλάχιστον μέχρι το 1989.

Η Μεταπολίτευση υπήρξε μια τομή σε σχέση με το παρελθόν. Για μια μεγάλη περίοδο εκείνο που καθόρισε την πολιτική έκφραση ήταν η αντίθεση στη δικτατορία και σε όσα συνδέθηκαν με το δικτατορικό καθεστώς, είτε ως αιτίες, όπως το μετεμφυλιακό κράτος, η εθνοκφοροσύνη και ο αντικομουνισμός, οι ξένες παρεμβάσεις και το ψυχροπολεμικό πολεμικό πλαίσιο είτε ως συνέπειες, όπως τα βασανιστήρια, οι φυλακίσεις, η κατάργηση της δημοκρατίας, η εμπλοκή του στρατού στην πολιτική και, φυσικά, η τουρκική εισβολή στην Κύπρο. Στην περίοδο αυτή άνθισαν κινήματα, συλλογικότητες, γυναικείες οργανώσεις, εκδοτικά και καλλιτεχνικά εγχειρήματα και φυσικά ο συνδικαλισμός. Το ενδιαφέρον για την πολιτική υπήρξε έντονο και μαζικό, ενώ καλλιεργήθηκαν προσδοκίες για ευρύ

εκδημοκρατισμό της κοινωνίας και άρση όλων των απαγορεύσεων οι οποίες ήταν σε ισχύ από τον εμφύλιο πόλεμο μέχρι και το 1974.

Τα τελευταία χρόνια έχουν δημοσιευτεί σημαντικές μελέτες για τη Μεταπολίτευση, ιδιαίτερα από τους πολιτικούς επιστήμονες, οι οποίοι άνοιξαν πρώτοι το πεδίο. Το ενδιαφέρον στράφηκε κυρίως, στη μελέτη των πολιτικών κομμάτων και στο φαινόμενο του λαϊκισμού. Το ενδιαφέρον των ιστορικών, για πολλά χρόνια υπήρξε μειωμένο. Περιορίστηκε κυρίως στη διπλωματική ιστορία, στο Κυπριακό και ιδιαίτερα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Τα τελευταία μόνο χρόνια, καθώς πλησιάζει η στρογγυλή επέτειος των 50 χρόνων αρκετές εργασίες βρίσκονται σε εξέλιξη. Αλλά και στη δημόσια ιστορία ο αντίκτυπος της Μεταπολίτευσης δεν ήταν ιδιαίτερα μεγάλος. Σε αυτό το πεδίο το ενδιαφέρον μετατοπίστηκε κυρίως στην επέτειο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου και στον αντιδικτατορικό αγώνα, παρά στην ίδια την αποκατάσταση της δημοκρατίας, η οποία δεν γιορτάζεται με ιδιαίτερη επισημότητα ούτε έγινε ποτέ σχολική γιορτή ή αργία.

Η συζήτηση περί Μεταπολίτευσης κυριάρχησε στη δημόσια σφαίρα με την εκδήλωση της οικονομικής κρίσης. Ειδικότερα, η δεκαετία του 1980 ενοχοποιήθηκε για την οικονομική κατάρρευση της χώρας. Καταγγέλθηκαν η υποχωρητικότητα απέναντι στα λαϊκά αιτήματα που διόγκωσαν το χρέος και τον δανεισμό, η έλλειψη πειθαρχίας και η γενικότερη χαλάρωση της κοινωνίας ως απότοκα της «κουλτούρας της μεταπολίτευσης» και της κυριαρχίας του λαϊκισμού. Η απομυθοποίηση μιας ακόμη ιστορικής περιόδου και η αντιπαράθεση γύρω από τη σημασία και τους συμβολισμούς της είχε αρχίσει, όπως αρκετά χρόνια πριν είχε αρχίσει μια ανάλογη αντιπαράθεση γύρω από την ιστορία της δεκαετίας του 1940.

Ωστόσο, 50 χρόνια μετά την ανατροπή του δικτατορικού καθεστώτος και την εγκαθίδρυση της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας, οι συνθήκες επιτρέπουν πλέον ουσιαστικές επιστημονικές προσεγγίσεις που θα επιτρέψουν να κατανοηθούν οι διαφορετικές εκδοχές αυτής της περιόδου και φυσικά να τοποθετηθούν στις πραγματικές τους διαστάσεις, μακριά από δαιμονοποιήσεις ή εξιδανικεύσεις.

Με αυτά τα δεδομένα, το περιοδικό *20ός αιώνας* απευθύνει ανοικτή πρόσκληση ενδιαφέροντος για την υποβολή άρθρων τα οποία θα δημοσιευτούν στο τρίτο τεύχος του περιοδικού, τον Μάιο του 2024.

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες:

- Από τη χούντα στη Μεταπολίτευση: μετάβαση στη Δημοκρατία, αποχουντοποίηση, αντιαμερικανισμός.
- Πολιτική αντιπαράθεση, κόμματα, εκλογές
- Πολιτισμός, ΜΜΕ
- Εργασία, συνδικαλισμός, συλλογικότητες, νέα κοινωνικά κινήματα
- Ατομική και συλλογική μνήμη
- Μνημεία και Τόποι μνήμης
- Ένταξη στην ΕΟΚ
- Κυπριακό

Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να στείλουν στην ηλεκτρονική διεύθυνση του περιοδικού (periodiko.eikostosaionas@gmail.com) τον τίτλο του άρθρου τους μέχρι τις **15 Φεβρουαρίου 2024** και ολόκληρο το άρθρο μέχρι τις **31 Μαρτίου 2024**.